

САЛІДАРНАСЦЬ

№ 10 (369)

21-27 траўня
2001 года

Распаўсюджваецца бясплатна

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА НЕЗАЛЕЖНАГА ПРАФСАЮЗА ГАРНЯКОЎ, ХІМІКАЎ, НАФТАПЕРАПРАЦОЎШЧЫКАЎ,
ЭНЕРГЕТЫКАЎ, ТРАНСПАРТНІКАЎ, БУДАЎНІКАЎ І ІНШЫХ РАБОТНІКАЎ

27 мая - День химика

ПОЗДРАВЛЯЕМ С ПРАЗДНИКОМ!

Весенним майским днем работники химических отраслей промышленности отмечают свой профессиональный праздник.

Труд химика - это работа на предприятиях, в лабораториях, даже под землей. И притом обычно во вредных для здоровья условиях.

Работа представителей этой профессии интересна, опасна и не всегда достойно оплачивается, хотя важность ее для страны всегда очевидна и неоспорима.

В канун праздника поздравляем всех химиков, и членов Независимого профсоюза в особенности, с

профессиональным праздником. Желаем им крепкого здоровья, благополучия, счастья, успехов в профессиональной деятельности, а также экономической стабильности и социальной защищенности.

Исполнительное бюро Белорусского
Независимого профсоюза.
Редакция газеты «Салідарнасць».

(Материал, посвященный празднику,
читайте на 2-й стр.)

Продолжение темы

ТАК СТОИЛО ЛИ ГОЛОДАТЬ?

В предыдущих номерах «Салідарнасці» мы рассказывали о бесцеремонной голодовке лидера Независимого профсоюза РУП БШК «Белшина» г. Бобруйска Елены Павловны Захожей, которую она объявила со второго мая по причине дискриминации Независимого профсоюза на этом предприятии.

Из двух выдвинутых ею требований выполнено только одно: ссуда на стро-

ительство жилья выдана работнику БШК Игорю Алейникову. Не выдавали ее из-за его членства в Независимом профсоюзе. Второе же требование не выполнено до сих пор. Это выдача справки о юридическом адресе Независимому профсоюзу, необходимой для постановки на учет в горисполкоме. А без нее первичная организация НП не может полноценно работать.

16 мая секретарь-казначей Белорусского Независимого профсоюза Николай Зимин в очередной раз побывал в г. Бобруйске, где встретился сначала с представителями городской администрации, а затем - и заводской. Поговорив с ними, встретился с Еленой Павловной.

В Бобруйском горисполкоме Николай Васильевич побеседовал с председателем и заместителем председателя горисполкома, с представителем отдела по связям с общественными организациями. Вопрос о предоставлении необходимых документов для постановки первичной организации Независимого профсоюза на учет в горисполком наконец-то был урегулирован.

Проблема юридического адреса, оказывается, тоже разрешима. Если на Белорусском шинном комбинате дать его не пожелают, то в горисполкоме пообещали найти юридический адрес и помещение для первичной организации. Все пришли к выводу, что пора прекращать эту конфликтную ситуацию, потому что у Елены Павловны Захожей появились серьезные проблемы со здоровьем.

Нужно сказать, что они были и раньше, ведь она инвалид третьей группы. Но добавились новые, именно вследствие голодовки.

Напомним, что уже 8 мая врачи оценили ее состояние как предынфарктное. Но еще восемь дней дело, как говорится, не двигалось с мертвой точки. Чего ждали, спрашивается? И не только во время голодовки, а больше года? Получается, никто такого поворота событий не ожидал. Ни администрация города, завода, ни, предполагаю, руководство Белорусского Независимого профсоюза. Если за несколько дней урегулировали вопрос с документами, то почему нельзя было это сделать гораздо раньше?

Сейчас Елену Павловну поддерживают коллеги, представители демократических профсоюзов различными акциями, а может быть, стоило давно проводить их в поддержку первичной организации, которой, наверно, уже единственной в БНП, упорно не предоставляют справку о юридическом адресе? И не важно, что первичка Независимого профсоюза на БШК малочисленна. Несмотря ни на что, органи-

зация жива, борется и достойна признания и поддержки. Полагаю, что профсоюзную солидарность должен был раньше увидеть, почувствовать наниматель. Может быть, тогда не пришлось бы Елене Павловне, женщине, пройти такое тяжелое испытание. Как физическое, так и моральное. А вообще сила духа, выдержка этой женщины заслуживают восхищения. На такой шаг способен не каждый. Досадно, что от этого шага ее не оградили.

Ну а на Белорусском шинном комбинате в этот день не оказалось генерального директора, он был в отъезде. Другие же представители заводской администрации ничего не могли решить без него. Николай Зимин оставил там повторное заявление с просьбой предоставить первичной организации Независимого профсоюза работников РУП БШК «Белшина» справку о юридическом адресе. А затем встретился с Е. П. Захожей. Елена Павловна, конечно, за это время сильно слала. Но все так же была непреклонна: пока требования не будут удовлетворены, она не поддается ни на какие обещания и намерена держаться до конца, до реше-

ния генерального директора.

С большим трудом удалось все же убедить ее прекратить голодовку, учитывая позицию горисполкома. Кстати, о горисполкоме. В данной ситуации его работники выглядят несравненно гуманнее, чем администрация БШК. Они беспокоились, что человек может умереть, звонили в офис Белорусского Независимого профсоюза, сообщали, какие еще документы нужны для регистрации. Одним словом, открыто проявили хоть какую-то обеспокоенность, чего не скажешь об администрации шинного комбината.

В тот же день Елену Павловну увезла «скорая помощь». Сейчас она находится в больнице. Со слов врачей, состояние ее - средней тяжести. В первые дни к ней никого не пропускали. И узнать о здоровье можно было только по телефону у врачей. Сейчас разрешено посещение.

Как бы ни поправляла свое здоровье Елена Павловна, ясно ведь, что оно подорвано. Эта голодовка будет сказываться всю жизнь. Жаль, что человеку труда в нашем государстве приходится рисковать жизнью. И ради чего? Ради поправленных чиновниками законов и прав трудового люда? Интересно, кто признает себя виновным в том, что человек доведен до такого состояния? И кто понесет за это ответственность...

Между тем, вопрос с юридическим адресом пока остается открытым. Дадут ли его, как было обещано?

О дальнейших событиях мы расскажем в следующих номерах.

Наталья ГОЛУБИНА.

Права человека

18 мая апазіцыйныя правы ў Мінску і іншых гарадах Беларусі шэраг акцый, прымеркаваных да 2-га Усебеларускага народнага сходу, Міжнароднага дня музей і ў сувязі са знікненнем вядомых у нашай краіне людзей.

МІНСК

ЗАТРЫМАНЫ. ЗБІТЫ. АДПУШЧАНЫ

Паводле звестак БелаПАН, усе затрыманыя ўдзельнікі акцый апазіцый, што прайшлі ў Мінску 18 мая, — а гэта каля 30 чалавек — былі ў той жа дзень адпушчаны. У іх ліку — лідэр «Маладога фронту» Павел Севярынец, які правёў у РУУС Савецкага раёна каля чатырох гадзін, а таксама дэпутат Вярхоўнага Савета Беларусі 13-га склікання Валерый Шчукін.

Апошняга, з прымяненнем сілы, затрымалі ля станцыі метра «Кастрычніцкая» пераапраўляўшы ў цывільнае супрацоўнікі міліцыі. Спачатку Шчукіна даставілі ў РУУС Цэнтральнага раёна, а затым — у гарадскі аддзел міліцыі Ленінскага РУУС, дзе склалі пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні. 21 мая ў адносінах да дэпутата павінен адбыцца суд. Варта зазначыць, што вызвалілі Шчукіна пасля дзвюх гадзін ночы, калі грамадскі транспарт ужо не хадзіў, і яму давялося ісці дадому пешкі, расправаным па пояс, паколькі пасля затрымання яго кашуля была парваная на шматкі.

Яшчэ адзін удзельнік прайшоўшай акцыі апазіцый, актывіст Кансерватыўна-хрысціянскай партыі — БНФ Уладзімір Юхо, пацярпеў ад дзеянняў міліцыі настолькі, што яго давялося шпіталізаваць з пераламам кісці рукі і рабра. Паводле звестак БелаПАН, увечары 18 мая ў бальніцы яго наведаў афіцэр МУС, які запісаў паказанні пацярпелага. Уладзімір Юхо заявіў, што мае намер дамагацца ўзбуджэння крымінальнай справы ў адносінах да супрацоўнікаў міліцыі, якія збілі яго, а таксама да міністра ўнутраных спраў Беларусі Уладзіміра Навумава, які прысутнічаў на месцы правядзення акцыі і аддаваў распараджэнні накіонт затрымання яе ўдзельнікаў.

Генадзь БАРБАРЫЧ, БелаПАН.

НАЗДЫМКАХ:
(уверсе) невядомыя людзі затрымліваюць Валерыя Шчукіна; (унізе) акцыя «Ланцуг неабыхавых людзей», прысвечаная памяці безвестных працаўшых дзеячаў апазіцыі і журналіста Дзмітрыя Завадскага.

Фота IREX/ProMedia.

САЛІГОРСК

АБЫШЛОСЯ БЕЗ ЭКСЦЭСАЎ

Акцыя «Хочам ведаць праўду!» прайшла ў Салігорску ў два этапы: 7 і 16 мая.

7 мая актывісты мясцовай арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) хадзілі па горадзе з партрэтамі зніклых і заўчасна памерлых палітыкаў, палітычных вязняў і журналіста Д. Завадскага.

16 мая тая ж актывісты распаўсюджвалі спецыяльную газету «Народная воля», прысвечаную зніклым палітыкам і журналістам, у самых людных месцах горада і раскідвалі яе па паштовых скрынях.

Усяго ў акцыі прынялі ўдзел больш за 80 чалавек, распаўсюджана 20 тысяч экзэмпляраў спецыяльнага. Абышлося без затрыманняў.

Дзмітрый АБРАМЫЧАЎ.

27 мая - День химика

ряд технологических мероприятий и получаем удобрения, в которых содержание частиц величиной меньше 0,25 мм практически отсутствует (их менее 5%). Эти удобрения не пылят, не слеживаются, хорошо распределяются. В обиходе калийные удобрения марки "С" мы называем "индийским вариантом", т.к. впервые продукт такого качества запросила Индия. Они сказали так: "Мы вносим свои удобрения на поля, рассыпаем их вручную и не хотим, чтобы ветром они уносились в Пакистан — ведь мы за них платим". Поэтому такие удобрения — если их рассыпать на своих шести

требованию мы эту соль обрабатываем антислеживателем.

- В нашей стране она востребована?

- Нет.

Мы слишком "богаты", чтобы полностью использовать свое месторождение. Когда-то у нас работал Институт геологии Академии наук. У нас нашли золото. Его можно было бы получать попутно. Правда, немного — 5,4 кг в год. Но, с другой стороны, это не мало для страны, у которой нет своего золота.

- А не будет ли слишком высокой себестоимость его производства?

ская поваренная соль — грязная. Действительно, визуально она грязноватая. Как хозяйка, хочу сказать, что банки с огурцами-помидорами с нашей солью стоят лучше, реже взрываются. Значит, глина наша помогает. Мечта моей жизни — использовать эту глину, а не просто выбрасывать.

Литва, Латвия, Беларусь своего бора не имеют. Чтобы произвести удобрения, содержащие бор, необходимо на Дальнем Востоке купить его за валюту, привезти в Гродно и смешать с нашими азотными удобрениями. Механическую смесь получить чрезвычайно сложно. А наша калийная руда бора содержит достаточное количество. В процессе технологии шлам отфильтровать вместе с концентратом — и готово борсодержащее удобрение. Все технологии есть. К сожалению, заниматься этим некому. Вообще, на людей, которые "проталкивают" эту идею, смотрят, как на больных. А я не знаю, кто на самом деле болен. Наверно, больно общество, которое не хочет даже изучать эту проблему.

- Что Вы могли бы пожелать коллегам в канун профессионального праздника?

- Самое главное — покой в доме, покой на производстве и всем любимой работы. Человек, любящий свою работу, живет дольше и настроеннее у него лучше. Любимая работа приносит хороший достаток. Еще желаю здоровья, силы, энергии — чтобы обеспечить наше будущее.

- Спасибо, что нашли время и согласились ответить на вопросы. Примите самые искренние поздравления с Днем химика от редакции нашей газеты и всего Белорусского Независимого профсоюза.

ВМЕСТО ПОСЛЕСЛОВИЯ

Проблемы, поднятые в данном материале, требуют комментариев компетентных специалистов. Однако ясно одно: чтобы их решить, необходима государственная воля высшей власти. Ведь и золото, и борсодержащие удобрения не помещаются ни в нашей казне, ни сельскому хозяйству. Тем более не помещаются нашей покрытой радиоуклидами стране уникальные микроэлементы, содержащиеся в глине. После всесторонней экологической экспертизы можно наладить производство стекла и облицовочной плитки из шламов — это новые рабочие места, дополнительные доходы в местный бюджет. Причем, такие производства можно открыть не только в Солигорске, но и в соседних Слуцком и Любанском районах, у чьих границ также находятся шламохранилища.

Может, предстоящие президентские выборы послужат стимулом для возможных претензий на этот высокий государственный пост заняться хотя бы изучением этих проблем?

Дмитрий АБРАМЧЕВ.

Золото из Солигорска

Главный технолог сильвинитовой обогатительной фабрики №1 производственного объединения "Беларуськалий" Татьяна Степановна Шаститко (на снимке) — женщина, влюбленная в свою профессию. По словам коллег, она может позвонить посреди ночи на фабрику, чтобы поделиться внезапно осевшей идеей по улучшению технологического процесса. Накануне профессионального праздника — Дня химика — наш корреспондент встретился с Татьяной Степановной.

- С какими достижениями коллектив вашего предприятия встречает свой профессиональный праздник?

- Главным успехом этого года был выпуск стандартного продукта (калийные удобрения марки "С"). Технологическая схема для его производства создавалась на протяжении 1994-96 гг. После 1996 года такой продукт не был востребован рынком. Спрос на него появился только в этом. Мы смогли очень быстро перестроиться и наладить выпуск удобрений марки "С". Успешно отгрузили их на Вьетнам. Затем также успешно выполнили заказ для Кореи. Это большая заслуга всего нашего коллектива. Если бы дружно не работали энергетики, механики, КИПовцы, программисты, то наши успехи не были бы такими весомыми. Без компьютерной техники, автоматического управления процессом мы не смогли бы так четко выдерживать все параметры производства. Контроль качества идет ежедневно, контролируется порядка 15-20 параметров только готовой продукции.

На зарубежных рынках наши конкуренты продают калийные удобрения, состоящие из более крупных частиц, чем те, которые получают первоначально из нашей руды. Поэтому мы проводим

сотках — к соседу не улетят. Они удобны тем, что человек при их внесении не вдыхает калийную пыль — ее попросту нет.

Наш стандартный продукт имеет красивый товарный вид. Для меня как для технолога — это большая гордость.

- С такими удобрениями легче ли будет обойти конкурентов на мировом рынке?

- Да. Наши удобрения всегда пользовались и пользуются спросом. Но эти марки "С", имеют еще и более красивый товарный вид. Они должны понравиться потребителю.

- Расскажите об ассортименте выпускаемой продукции.

- Ассортимент выпускаемой продукции на нашей фабрике богаче, чем на второй и на третьей. В отличие от них, мы можем выпускать смешанную калийную соль — удобрение, содержащее меньшее количество хлористого калия. Она хорошо идет под сахарную свеклу. Выпускаем сильвинит молотый. Из калийных удобрений — все пять марок.

- Какие существуют проблемы?

- Пока есть проблемы с гранулированием продукта: в связи с тем, что мы выпускаем обеспыленные удобрения, на грануляцию отправляем все пылевые фракции. Оборудование не приспособлено прессовать такую пыль. Поэтому мы совершенствуем технологическую схему на грануляции, ставим новое оборудование, которое может прессовать пыль, чтобы гранулы получились прочными. Сами гранулы мы дополнительно обрабатываем для того, чтобы они не пылили и не поглощали влагу. После такой обработки они не разрушаются в процессе транспортировки.

У нас есть целый цех классификации поваренных солей. Но он пока не работает — нет потребителей. Это недоработка маркетинга.

- Где используется техническая соль?

- Она используется для посыпки дорог зимой. Ее много закупают скандинавские страны. По их

Рыночная цена золота перекрывает себестоимость его добычи и производства. Такие исследования проводились и подтвердили это. К производству золота проявили интерес иностранные фирмы. Они готовы были инвестировать деньги. Наши боялись пускать иностранного козла в огород. Так все и заглохло.

- Что еще можно производить на солигорских фабриках?

- У меня есть одно авторское изобретение. Можно совместить поваренную соль с глиной, которую теперь выбрасывают в шламохранилища. Такая технология возможна на действующей фабрике. В нашей глине содержатся уникальные микроэлементы. Если бы мы ели соль с этой глиной, то нам не нужно было бы покупать дорогие импортные таблетки с микроэлементами. К сожалению, этой проблемой никто не занимается.

Те шламы, которые мы выбрасываем в хранилища, содержат много хлористого натрия. Можно применять совершенно иную технологию и объединять калийные удобрения со шламом — получились бы качественные новые удобрения. Думаю, когда закончится рудная база, то мы будем вынуждены применять именно эту технологию.

- Такая технология, наверно, помогла бы решить проблему со шламохранилищами?

- Помогла бы. По крайней мере, потребность в новых шламохранилищах отпала бы.

Существуют авторские изобретения, в которых наши шламы использованы в качестве сырья для производства стекла, специальной облицовочной плитки. Кстати, очень красивой. Я знаю людей, которые пробовали этими шламами кормить свиней — увеличивался привес. Сама наблюдала, как коровы слизывали шламы, просочившиеся из хранилища. Они бежали лизать эту глину, т.е. животные инстинктивно знали, что им нужно взять — микроэлементы.

Можно услышать, что солигор-

Заканадаўства

У Беларусі ўводзіцца адзіны падатак з індывідуальных прадпрыемстваў. Аднаведны дэкрэт — «Аб уведзенні адзінага падатку з індывідуальных прадпрыемстваў і іншых фізічных асоб, якія ажыццяўляюць рэалізацыю тавараў, работ (паслуг)», і аб некаторых пытаннях, звязаных з названай дзейнасцю — падпісаў прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка.

Плацельшчыкі адзінага падатку вызваляюцца ад уплаты падаходнага падатку з фізічных асоб; падатку на дададзены кошт, за выключэннем падатку, які ўплачваецца індывіду-

альнымі прадпрыемствамі на тавары, увозімыя на мятную тэрыторыю Рэспублікі Беларусь; падатку за карыстанне прыроднымі рэсурсамі (экалагічнага падатку); мясцовых падаткаў і збораў.

Адзіны падатак будучы плаціць індывідуальныя прадпрыемствы, замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства пры рэалізацыі фізічнымі асобамі работ (паслуг), а таксама пры рознічнай рэалізацыі імі праз нестачыянарную гандлёвую сетку і пункты дробнарознічнага гандлю (акрамя магазінаў) тавараў, названых у прыкладзеным да дэкрэта пераліку. Адзіны падатак

абавязаны плаціць грамадзяне Беларусі, якія не з'яўляюцца індывідуальнымі прадпрыемствамі, пры рэалізацыі вырабленых, перапрацаваных або набытых імі для рэалізацыі на рынках тавараў згодна з пералікам.

У пераліку тавараў (работ, паслуг) — 34 пазіцыі. Сярод іх — рознічны гандаль півам і тытунёвымі вырабамі (ад 50 да 150 еўра ў месяц), хлебам і хлебабулачнымі вырабамі, малаком і малочнай прадукцыяй, бульбай, агароднінай, пладамі, ягадамі, кавунамі, дынямі, вінаградом (15—45 еўра), адзеннем з натураль-

нага футра і натуральнай скуры, мэбляй, дыванамі і дывановымі вырабамі, складанымі бытавымі электратаварамі (50—150), аўтамаматамтраспартнымі сродкамі (60—180), друкаванымі выданнямі (10—30), рамонт бытавых тавараў і прадметаў асабістага карыстання (12—36), вытворчасць кіна і відэапрадукцыі па заказах грамадзян (25—75), урачэбная і зубаўрачэбная практыка (15—45) і г.д. Адзіны падатак ўплачваецца ў беларускіх рублях зыходзячы з устаноўленага Нацыянальным банкам курсу еўра да беларускага рубля, дзеючага на першы дзень месяца, у

якім ажыццяўляецца выплата падатку. Сумы адзінага падатку поўнацю залічваюцца ў бюджэты абласцей і горада Мінска.

Абласныя і Мінскі гарадскія Саветы дэпутатаў павінны ў месячны тэрмін устанавіць стаўкі адзінага падатку ў межах базавых ставак у залежнасці ад населенага пункту, у якім ажыццяўляецца дзейнасць плацельшчыкаў адзінага падатку; месца ажыццяўлення дзейнасці гэтых асоб у межах населенага пункту; аддаленасці гэтага месца ад прыпынкаў пасажырскага транспарту і г.д.

Дэкрэт прадугледжвае

Падзеі

ЖУРНАЛІСЦКІ КЛУБ. ПАЧАТАК ПАКЛАДЗЕНЫ

У прайшоўшы панядзелак у Салігорску адбылося пакуль амаль нікім не заўважана падзея, якая сабрала прадстаўнікоў большасці сродкаў масавай інфармацыі шахцёрскага горада — рэдакцый газет, электронных СМІ, што выходзяць або так ці інакш прадстаўлены ў шахцёрскім горадзе. А іх яма — каля двух дзесяткаў. Журналістаў, трэба думаць, — ніяк не меней за сем дзесяткаў, а то і пад сотню.

Зблізіць і згуртаваць усіх сваіх калегаў з розных дзяржаўных і недзяржаўных СМІ вырашыла рэдакцыя газеты "Лідер-пресс", стварыўшы журналісцкі клуб, дзе можна сустракацца, абмяркоўваць праблемы, якіх няма ў нашым творчым цэху, узаемаабагаціцца вопытам і ведамі, запрашаць на сустрэчы цікавых людзей.

Першае паседжанне клуба ў форме прэс-канферэнцыі з запрошаным на яе былым міністрам абароны Беларусі, які сышоў у адстаўку ў 1994 годзе разам з урадам Кебіча, старшынёй Міжнароднага фонда развіцця здароўя ваеннаслужачых, магчымым кандыдатам у прэзідэнты Паўлам Паўлавічам Казлоўскім.

Пра яго і сустрэчу з ім мы расказалі ў адным з бліжэйшых нумараў "Салідарнасці". Што датычыць самой ідэі стварэння гарадскога журналісцкага клуба, то, мяркуючы па першым яго паседжанні, — пачынае, вартас працягу. Што з яго атрымаецца, пакажа час. Бо, здарэньня, у шутку расколатым на "нашых" і "не нашых" беларускім грамадстве журналісты розных выданняў нібыта з ідэалагічных меркаванняў, а на самой справе — па волі выдаўцоў аказваюцца на розных баках "барыкадаў", і пра іх адно кажаць цяжкавата.

Няма пакуль у ініцыятароў стварэння клуба выразна акрэсленай сістэмы, планаваці на далейшае. Але, калі ўзяцца за справу сур'ёзна, прыцягнуць да супрацоўніцтва гарадскія пярвічкі Беларускай Асацыяцыі журналістаў і Саюза журналістаў (а большая частка нашых калегаў не ўваходзяць ні ў адну з іх), то — клуб будзе жыць! Чаго мы яму і пажадаем.

В. МУРЫЛЁУ.

УВЕДЗЕНЫ АДЗІНЫ ПАДАТАК

Да 60-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай

У той дзень наша вёска прагнулася занадта рана - з пад Слуцка даносіліся гарматныя стрэлы, выбухі бомбаў, у небе кружылі самалёты з чорнымі крыжамі на крылах. Ішоў пятый дзень вайны. Па прасёлчанай дарозе брыдучы запаленыя, стомленыя ад хады і бяссонніцы нашы салдаты, афіцэры, некаторыя

лейшага руху.

Дзён праз пяць-шэсць, калі фронт ужо быў за Беразіной, у вёску ўкаціліся два нямецкія браневічкі з кулямётамі на вуглаватых вежах і крыжамі на бартах. З іх вылезлі танкісты ў чорных мундзірах. Два ці тры з іх пайшлі па хатах збіраць пайкі, неўзабаве вярнуліся з поўнымі пілёткамі, расселіся на лаўцы і пачалі піць, за-

ходняй граніцы (15 арміі і 10 асобных карпусоў), другі стратэгічны эшалон (7 арміі і некалькі асобных карпусоў) засталіся без карт! Па якой прычыне?

Не таму, што іх не было: тапаграфічная служба СССР, сцвярджае аўтар, падрыхтавала да вайны звыш 200 мільёнаў карт. Ужо ў сярэдзіне мая 41-га года іх эшалонамі завезлі ў

бранемашын, 558 аўтамашын. Сіла! А без карт як біць ворага?

І яшчэ прызнанне сведкі высокага рангу - перад вайной начальніка ГРУ, у лістападзе 1941 года пад Масквой - камандуючага 10-й арміяй Ф.І. Голякава: "Імелось лишь два экземпляра карт, один находился у меня, второй - у начальника штаба армии". ("Военно-исторический журнал", 1966 г. - № 5, стр. 74.) Ён, Ф.І. Голякаў зараз паведамляе там жа: "Потеряно было 100 миллионов карт во всех приграничных округах". А некалькі гадоў таму генерал-лейтэнант М.К. Кудраўцаў, які ўзначальваў тапаграфічную службу краіны, назваў іншую лічбу: "Только в трёх приграничных округах было потеряно 200 миллионов карт". Іх, як бачна, рыхтавалі да вайны столькі, колькі нікому нават не ўявіць. Пры гэтым, у тых картах значныя тэрыторыі нашай дзяржавы не значыліся, за выключэннем вузкай палоскі ад заходняй граніцы да гарадоў Петравадзка, Віцебска, Кіева, Адэсы. Гэта сцвярджае ў сваёй кнізе "Генеральный штаб в годы войны" генерал арміі С.М. Штэменка. Чаму? Ды таму, што ваяваць збіраліся на тэрыторыі Польшчы, Германіі - толькі не на сваёй.

Спісвалі ж гэтыя правалы з картамі проста: "Неоправданно разместили". Менавіта начальнік Генеральнага штаба перад вайной Г. К. Жукаў, як аргументавана сцвярджае В. Сувораў, нёс адказнасць за ўсе карты, без якіх падпісу ні аднаго эшалона з картамі да граніцы ніхто не зрушыў бы.

А ў выніку з-за адсутнасці іх арміі трапляюць у акружэнне, гінуць і аддаюць за нейкія пяць месяцаў вайны без малага палавіну краіны. Аднак Г.К. Жукаў таго ж генерала М.К. Кудраўцава не толькі што не расстраляў, але і вымовы не аб'явіў. У сваіх мемуарах дэжурным словам не памянуў. І наогул, пытанне аб тапаграфічных картах абышоў гэтакім кавалерыйскім маневрам.

Мікола КУТНЯВЕЦКІ.
г. Слуцк.

Вайну сустрэлі без картаў - тапаграфічных

ўжо раненыя. Жанчыны выносяць ім ваду, малако, хлеб. Афіцэры пытаюцца: "Как зовут деревню? Далеко ли до станции Уречье?" Мой дзядуля, удзельнік першай сусветнай вайны, былы артылерыст, цікавіцца ў вайскоўца з дзвюма "шпаламі" на пятліцах: "А хіба ў вас няма тапаграфічнай карты?" Той разводзіць рукамі, з жалем у голасе адказвае: "В том-то и дело, что не успели выдать их своевременно". Адышоўшы ад вайскоўцаў, дзядуля сціхана гаворыць суседу: "І думаючы ваяваць з немцам без карт. Без іх доўга не наваоеш".

Крыху пазней на вуліцы спыніўся крыты трохвосны грузавік ГАЗ-АА. Ніякай, як са штабам вайскавай часці, бо сядзелі ў кузаве пераважна афіцэры ад маёра і вышэй - на пятліцах было бачна. А ў свае чатырнаццаць гадоў я ўжо разбіраўся ў гэтых званнях па значках на пятліцах. Падыходжу бліжэй да машыны. І чую ўжо знаёмае пытанне: "Какая деревня? Как быстрее проехать до станции Уречье и сколько до неё километров?" Выслушаўшы мой адказ, афіцэр запрашае мяне ў кабінку - за правадніка, бо ехаць трэба праз лес, дзе дарога ледзь праглядаецца ў траве. Праехаўшы кіламетры тры, шафёр прыпыняецца, я вылазжу з кабіны і вяртаюся дамоў, паказаўшы напрамак да-

кусаючы цукеркамі. Потым залезлі зноў у свае браневічкі і паехалі ў бок таго самага Уречча.

Нехта з кіроўцаў ці камандзіраў забыў на лаўцы планшэтку, а ў ёй ляжала тапаграфічная карта. Разгарнулі, сталі прыглядацца - адшукалі назвы Слуцка, Уречча, навакольных вёсак, у тым ліку і сваю. Вядома, запісы былі па-нямецку, але гэту мову мы перад вайной вывучалі ў школе і сё-тое я петырў. Мінут праз дзесяць адзін браневічок вярнуўся і спыніўся якраз ля той лаўкі. Танкіст выскачыў і крыкнуў: "Во іст картэ?"

Я перадаў яму планшэтку, ён са злосцю вырваў яе з рук, залез у браневічок і паехаў.

А прыпомніліся гэтыя эпізоды пачатку мінулай вайны пасля працытання кнігі вядомага рускага пісьменніка Віктара Суворава "Апошняя рэспубліка", якую набыла гарадская бібліятэка. Аўтар яе са спылкай на прызнанні вядомых і малавядомых савецкіх вясначальнікаў, надрукаваныя ў пасляваенны час у часопісе "Военно-исторический журнал", у газеце "Красная звезда", у асобных кнігах успамінаў, раскрывае адну доўгі час замоўчваему тайну - праўду пра вайну з гітлераўскай Германіяй. 22 чэрвеня 1941 года Чырвоная Армія сустрэла без тапаграфічных карт. Канкрэтней: першы стратэгічны эшалон, разгорнуты ўздоўж за-

прыгранічныя раёны, частку размясцілі ў складах, рэшту пакінулі ў вагонах на чыгуначных станцыях. Вось сведка таго часу генерал-лейтэнант А.І. Лосеў: "Склады топографических карт неоправданно расположены вплотную к границе, были либо захвачены противником, либо уничтожены им во время бомбёжек". ("Военно-исторический журнал", 1999 г., № 10.) 5 жніўня 1941 года памочнік камандуючага бранетанкавымі войскамі Чырвонай Арміі генерал-маёр В.Г. Вольскі накіраваў намесніку Наркома абароны генерал-лейтэнанту Я.Н. Федарэнку дакладную: "Командный состав карт не имеет, что приводит к тому, что не только отдельные танки, но и целые подразделения блуждали". І станавіліся мішэнню для нямецкіх танкаў, забяспечаных гэтымі картамі спаўна - для кожнага экіпажа.

Яшчэ адно поўнае адчаю прызнанне - генерал-лейтэнанта Н.І. Бірукова, камандзіра 186-й стралковай дывізіі 62-га корпуса 22-й арміі, якая да 22 чэрвеня паспела прыбыць да граніцы: "Один экземпляр карты, который мне удалось выпросить у начальника штаба 21-го мехкорпуса, забрал у меня командир нашего корпуса И.П. Караманов". ("Военно-исторический журнал", 1962 г., № 14, стр. 82.) А ў дывізіі - 13 тысяч салдат і афіцэраў, 144 гарматы, 154 мінамёты, 558 кулямётаў, 29 танкаў і

Дажыліся...

ДЗЕЦЯМ НЕ ПАТРЭБНА МАТЧЫНА МОВА?

Напрыканцы 2000 году Маладзечанская гарадская арганізацыя Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны падала афіцыйны запыт у гарадскі аддзел адукацыі, каб высветліць становішча з беларускай адукацыяй у горадзе. У прыватнасці, з колькасцю беларускамоўных класаў у гарадскіх школах і беларускамоўных груп у дзіцячых садках у суадносінах з рускамоўнымі.

Як належыць па закону, гарадскі аддзел адукацыі добра-сумленна даў вычарпальны адказ у месячны тэрмін, што само па сабе радуе. Пасля правядзення ў 1995 годзе рэферэндуму па моўнаму пытанню. Нагадаем, што тады большасць насельніцтва выказалася за наданне рускай мове роўнага статусу з беларускай, г.зн. надання ёй дзяржаўнага статусу. Нагадаем таксама, што правядзенне гэтага рэферэндуму дагэтуль выклікае пэўныя юрыдычныя сумненні. Не кажучы ўжо пра маральна-этычны бок справы. Аднак пакінем мараль у спакой, бо даўно ўжо не сакрэт, што яна ў нашай улады заўжды ў пашане. Сумненні ў не выклікае толькі той факт, што рускай мове ў Рэспубліцы Беларусь ні да 1995 года, ні тым больш зараз, нічога і ніхто не пагражаў. Чаго не скажам пра беларускую.

Звернемся да статыстыкі існуючай сітуацыі з беларускай адукацыяй ў Маладзечне, супаставім лічбы табліц. З іх можна зрабіць наступныя высновы.

Табліца 1

№ СШ	КОЛЬКАСЦЬ па стане на 1 верасня 2000 г.			
	Беларускамоўныя класы		Рускамоўныя класы	
	пачат. шк.	5-11 клас	пачат. шк.	5-11 клас
1	13	39	3	-
2	11	10	11	28
3	-	-	14	19
4	-	-	14	22
5	3	16	5	2
6	-	-	12	17
7	1	7	21	21
8	-	-	19	30
9	17	24	-	-
10 (бел. гімназія)	16	24	-	-
11	-	-	26	34
12	4	24	16	4
САШМ*	11	-	14	38
УСЯГО:	76	144	156	215

* - Сярэдняя агульнаадукацыйная школа мастацтваў

Як і прагназавалася, пасля правядзення рэферэндуму па моўнаму пытанню, сітуацыя з ужыткам беларускай мовы ў сферы адукацыі рэзка пагоршылася. Маладзечна таму яркавы прыклад. Хаця, дзеля справядлівасці, трэба зазначыць, наш горад не самы горшы прыклад у параўнанні з некаторымі іншымі.

За перыяд з 1995 па 1999 гады агульная доля беларускамоўных класаў пастаянна скарачалася, з 59% да 32%. Прычым, пачатковых з 14% да 7%, а старэйшых з 45% да 25%. У той жа час колькасць рускамоўных пачатковых і старэйшых класаў вырасла адпаведна з 11% да 26% (больш чым ў два разы) і з 30% да 37%. Высновы рабіце самі.

Адзначу, што па дадзеных на 1 верасня 2000 г. найбольш дрэннае становішча з атрыманням адукацыі на беларускай мове складалася ў СШ №№ 3, 4, 8 і 11 (беларускамоўныя класы, як пачатковыя, так і старэйшыя наогул адсутнічаюць). Лепшымі ж ў плане беларусізацыі з'яўляюцца беларуская гімназія (СШ № 10), што само па сабе натуральна, і 9-ая школа. У гэтых школах навучанне, наадварот, цалкам вядзецца на беларускай мове. Своеасаблівы рэкорд у плане русіфікацыі ў 2000 г. паставіла САШМ (сярэдняя агульнаадукацыйная школа мастацтваў). Старэйшыя беларускамоўныя класы тут наогул адсутнічаюць, затое рускамоўных аж 38, што на парадак вышэй чым ў астатніх школах. Мабыць, варта падумаць пра адмысловыя "ўзнагароды" і "ганаровыя граматы" ды "званні" для асабліва стараных русіфікатараў?

Крыху лепшае становішча складалася ў горадзе з беларускімі садкамі (гл. табліцу 2). З 1995 па 1999г. адбыліся не такія значныя скарачэнні колькасці беларускамоўных груп - роўна на 15 працэнтаў. З 82 (1995г.) да 67 (1999г.). Аднак тэндэнцыя ўсё адно несудзішальная.

Табліца 2

ГОД	АГУЛЬНАЯ КОЛЬКАСЦЬ за перыяд з 1995 г. па 1999 г.			
	Беларускамоўныя класы		Рускамоўныя класы	
	пачат. шк.	5-11 клас	пачат. шк.	5-11 клас
1995	52	172	41	115
1996	57	184	72	129
1997	55	196	98	148
1998	43	163	110	165
1999	34	128	130	230

Такім чынам, на прыкладзе г.Маладзечна, можна смела сцвярджаць, што за час праўлення А.Лукашэўкі моўнае пытанне ў Беларусі вельмі абвастрылася. Беларуская мова паступова выціскаецца рускай ва ўсіх сферах грамадскага жыцця. Асабліва засмучае ў гэтым сэнсе сфера адукацыі. Калісьці царскі губернатар Мураўёў-вешальнік (той самы, што падавіў беларускае нацыянальна-вызваленчае паўстанне на чале з К.Каліноўскім) казаў: "Что не успел сделать русский штык, сделает русская школа". Няўжо гэта ідэя жыве і перамагае? Падобна, што ў дадзеным выпадку «запавет» рускага губернатара выконвае першы беларускі прэзідэнт. Сумна!

Сяргей ЮРКЕВІЧ,
старшыня Маладзечанскай гарадской
рады ТБМ імя Ф. Скарыны.

датку робіцца па таму віды тавараў (работ, паслуг), па якому ўстаноўлена найбольш высокая яго стаўка.

Пры рэалізацыі не вырабленых у Беларусі тавараў (акрамя падакцызных тавараў, якія падлягаюць маркіроўцы акцызнымі маркамі), да ўстаноўленай стаўкі падатку прымяняецца павышальны каэфіцыент 1,3 незалежна ад удзельнай вагі гэтых тавараў у асартыменте. Пры гэтым тавары, што паходзяць з трэціх краін і выпущаны ў свабодны абарот у Расіі (за выключэннем падакцызных тавараў, якія падлягаюць маркіроўцы акцызнымі маркамі), не падлягаюць мытнаму афармленню пры ўвозе на тэрыторыю Беларусі індывідуальнымі прадпрыемствамі.

Пры ажыццяўленні дзейнасці менш чым 15 дзён у календарным месяцы памер адзінага падатку вызначаецца шляхам памнажэння ўстаноўленай стаўкі адзінага падатку на каэфіцыент 0,04 і на колькасць дзён ажыццяўлення дзейнасці. Пераразлік (вяртанне або залік) адзінага падатку робіцца ў выпадку часовага неажыццяўлення дзейнасці індывідуальным прадпрыемствам (працягласцю не больш чым 30 календарных дзён у годзе). Фактычна прадпрыемствы атрымліваюць права на адпачынак без фінансавых выдаткаў.

Акрамя таго, індывідуальныя прадпрыемствы могуць ажыццяўляць прыём наяўных грашовых сродкаў без выкарыстання адрывных

талонаў і касавых суміруючых апаратаў. Аднак гэта не вызваляе іх ад выдачы спаўнячым таварнага чэка або іншага дакумента, які пацвярджае куплю тавараў, выкананне работ (аказанне паслуг).

Няўплата або няпоўная ўплата адзінага падатку цягне за сабой накладанне санкцый у двайным памеры стаўкі адзінага падатку, устаноўленай у населеным пункце, дзе ажыццяўляецца дзейнасць. У адпаведнасці з дэкрэтам права прымяняць санкцыі маюць упўнаважаныя службовыя асобы органаў Дзяржаўнага падатковага камітэта.

Дэкрэт прадлічвае абавязкам і Мінскаму гарвыканкаму «у трохмесячны тэрмін распрацаваць і зац-

вердзіць праграмы, якія прадугледжваюць пытанні развіцця рынкаў, арганізацыі месцаў гандлю для індывідуальных прадпрыемстваў, пазтапны пераход іх у абслухавання памяшканні з прадастаўленнем поўнага комплексу паслуг, і перш за ўсё разлікова-касавых».

Як сказана ў дэкрэце, адзіны падатак уводзіцца «ў мэтах стварэння спрыяльных умоў для развіцця індывідуальнага прадпрыемства, забеспячэння сацыяльных гарантый індывідуальным прадпрыемствам, іншым фізічным асобам, удасканалення парадку іх падаткаабкладання».

Дзмітрый УЛАСАЎ,
БелаПАН.

